

LAKIALOITE 92/2001 vp

Laki tupakkaverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan tupakan verotusta korotettavaksi. Tupakka aiheuttaa kansantaloudellisia kustannuksia enemmän kuin siitä saatavat verotulot kattavat. Suomessa tupakoi päivittäin Kelan vuoden 1999 tilastojen mukaan miehistä 27 % ja naisista 20 %. Nuorten naisten joukossa tupakointi on keskiarvoja yleisempää. Nuorimassa ikäryhmässä 15—24-vuotiaista miehistä tupakoi päivittäin 18 % ja 21 % vastaavanikäisistä naisista.

Suomalaisten nuorten tupakoinnin yleisyys on yhä kansainvälisessä vertailussa hälyttävää huipputasoa. Nuoret aloittavat tupakoinnin hyvin varhain ja 15-vuotiaat polttivat päivittäin useammin kuin samanikäiset nuoret muissa tilastointimaissa. Tupakoinnin haittavaikutukset

ovat sitä suurempia, mitä nuorempana tupakointi aloitetaan. Varhainen aloittamisikä merkitsee myös tupakkasairauksien aikaisempaa alkamista. Tupakan hinnan on todettu vaikuttavan erittäin merkittävästi tupakkatuotteiden kulutukseen. Hinnalla on kolme kertaa suurempi vaikutus kulutuksen määrään nuorten tupakoitsijoiden kuin vanhempien kohdalla.

Ryhmä Maailmanpankin taloustieteilijöitä on analysoinut tupakoinnin vähenemisen aiheuttamia seurauksia ja todennut, että esimerkiksi 10 prosentin lisäys verotuksessa säästäisi maailmanlaajuisesti 7 miljoonan ihmisen hengen. Ryhmän raportissa suositellaan teollisesti tuotetun tupakan veron korotusta kaikkialla maailmassa.

PERUSTELUT

Tupakoinnista ja sen terveysvaikutuksista aiheutuu kansantaloudelle monenlaisia kuluja, jotka jakaantuvat lähinnä valtiolle, kunnille ja työnantajille. Lääkäriliiton selvityksen mukaan tupakoinnin yhteiskunnalliset kustannukset vuodessa ovat yhteensä noin 4,5—5,0 miljardia markkaa, joka on enemmän kuin valtion tupakan verollisesta myynnistä saamat tulot. Tupakanpoltoista aiheutuu kustannuksia tupakkasairauksien

aiheuttamina terveydenhuollon menoina sekä mm. työn tuottavuuden alenemisen ja sairauspoissaolojen aiheuttamina menetyksinä.

Tupakasta johtuvien sairauksien ehkäiseminen, toteaminen, hoitaminen, seuranta ja kuntoutus aiheuttavat niin ikään paljon kustannuksia. Suomen Lääkäriliitto on arvioinut tupakkapoliittisessa ohjelmassaan (v. 1993) tupakoinnin aiheuttaneen vuonna 1987 Suomessa 1,2 miljoo-

naa sairauspoissaolopäivää, 590 000—620 000 lääkäri-ikäkäyntiä ja 220 000—300 000 hoitopäivää yleissairaaloissa. Tupakoinnista johtuva sairaalahoito sitoo noin 2,6—3,5 % sairaansijakapasiteetista, mikä vastaa noin kahden keskikokoisen keskussairaalan koko vuotuista kapasiteettia.

Maailman terveysjärjestö luokittelee tupakoinnin riippuvuussairaudeksi (Tobacco dependence syndrome; luokka F17.2 kansainvälisessä tautiluokituksessa). Tupakka on mm. yleisin syövän aiheuttaja. Eräiden tutkimusten mukaan joka toinen tupakoija kuolee tupakoinnin seurauksena. Arvioidaan, että tupakka tappaa Suomessa vuosittain 5 000—7 000 ihmistä, ja tupakoitsijoilla on kaksinkertainen riski kuolla alle 65-vuotiaana verrattuna tupakoimattomiin. Epidemiologiset tutkimukset ovat osoittaneet, että passiivinen tupakointi altistaa myös sydän- ja verisuonisairauksille. Samassa taloudessa asuminen tupakoivan kanssa lisää sepelvaltimotautiriskiä jopa 25 prosenttia. Tupakan aiheutta-

miin sairauksiin kuolee Suomessa vuosittain enemmän ihmisiä kuin esimerkiksi huumeisiin, alkoholiin, liikenteeseen, itsemurhiin ja murhiin yhteensä.

Tupakkateollisuus on viime aikoina tuonut markkinoille lisää ns. halpasavukkeita, joiden markkinaosuus on nopeasti kasvanut. Myös verotuksellisesti itse käärityt savukkeet ovat olleet edullisempia ja erityisesti nuorten keskuudessa niiden käyttö on lisääntynyt. Nuorten terveystapatutkimuksessa ilmeni, että esimerkiksi päivittäin tupakoivista 14-vuotiaista pojista puolet ja tytöistä kolmasosa käärii tupakkansa itse. On arvioitu, että joka viides savuke on itse kääritty. Tarpeellista onkin muuttaa tupakkaveron rakennetta edelleen siten, että halpasavukkeiden ja savuketupakan veroa korotettaisiin suhteellisesti enemmän.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

tupakkaverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tupakkaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1470/1994) liitteenä oleva verotaulukko, sellaisena kuin se on laissa 1226/1999, seuraavasti:

VEROTAULUKKO

Tuote	Tuoteryhmä	Euroa/yksikkö	Prosenttia vähittäismyyntihin-nasta
Savukkeet	1	15/1 000 kpl	52,0
Sikarit ja pikkusikarit	2	-	24,0
Piippu- ja savuketupakka	3	8/kg	50,0
Savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka	4	8/kg	52,0
Savukepaperi	5	-	62,0
Muu tupakkaa sisältävä tuote	6	-	62,0

— — — — — Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2001

Päivi Räsänen /kd
Jouko Jääskeläinen /kd
Bjarne Kallis /kd
Leea Hiltunen /kd
Ismo Seivästö /kd

Kari Kärkkäinen /kd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Leena Rauhala /kd
Toimi Kankaanniemi /kd
Sakari Smeds /kd